

Jumalateenistus Nõos P, 19.07.20 kell 11.00, 6. pühapäev *post Trinitatis*

Lektsioonid: Jk 2:8–13; Mk 10:17–27

Pihikõne: 1Kr 13:4

Jutlus: 1Sm 15:22–26

Laulud: 341B (1–4); 319 (1–3, 4); 318 (1–3); 165 (1–3)

Siis ütles Saamuel: „Ons Issandal sama hea meel põletus- ja tapaohvreist kui Issanda hääle kuuldavõtmisest? Vaata, sõnakuulmine on parem kui tapaohver, tähelepanu parem kui jäärade rasv. Sest vastupanu on otsekui nõiduse patt, tõrksus ebajumalate ja teeravite teenistus. Et sa oled hüljanud Issanda sõna, siis hülgab temagi sinu kui kuninga.” Ja Saul ütles Saamuelsele: „Ma olen pattu teinud, sest ma olen astunud üle Issanda käsust ja sinu sõnadest, sellepärast et ma kartsin rahvast ja kuulasin nende häält. Aga anna nüüd ometi mulle mu patt andeks ja pöördu koos minuga tagasi, et saaksin kummardada Issandat!” Aga Saamuel ütles Saulile: „Mina ei tule sinuga tagasi, sest sa oled hüljanud Issanda sõna ja Issand hülgab sinu, nõnda et sa enam ei või olla Iisraeli kuningas.”

Tänase pühapäeva teema on kirikukalendri järgi „Armastuskäsk“. Jutlusealune kirjakoht aga toob meie ette esimese Iisraeli kuninga Sauli, kelle kuju on VT-s käsitletud vastuolulisena: ühest küljest usaldab Jumal Sauli niipalju, et nõustub tema saamisega kuningaks; teisest küljest aga näeb Jumal pidevalt Sauli ebatruudust enda vastu. Kas siin on armastus ja kui on, siis kuhu see hiljem kaob? Vaatame Sauli lugu lähemalt.

Saul, Benjamini soost juudi noormees astub ajalooareenile veidi enne aastat 1000 eKr sõjas ammonlastega, kus ta rahvajuhina viimaseid võidab (1Sm 11). Võidukas sõda lõpeb sellega, et rõõmus rahvas tõstab Sauli kuningaks, kusjuures varem on prohvet Saamuel Sauli juba kuningaks võidnud. Seega on kuningas Saulil nüüd nii Jumala kui rahva mandaat.

Ometi ei kulge Sauli valitsusaeg hästi. Sõda vilistidega ei õnnestu, tekivad sisepinged. Rahvas hakkab tajuma Sauli paindumatust ja pahandab tema karmi käitumise üle. Nt Sauli poeg Joonatan, kes võidab lahingus viliste, kogeb oma isa karmust, kui too on valmis oma poja surmama käsu eiramise tõttu. Vaid rahva poolehoid võidukale väepealikult Joonatanile päästab Sauli poja hukkamisest.

Teisalt talitab Saul ise oma otsese „tööandja“ Jumala käskude vastu. Nt 1Sm 13. peatükk jutustab, kuidas Saul ei mallanud ära oodata Issanda prohvetit Saamuelse ja ohverdas ise põletusohvreid, rikkudes nõnda Issanda käsku. Või siis meie kirjakohtale eelnev lugu sõjakäigust amalekkide vastu, kus Saul sai Saamuelse kaudu Issanda käsu hävitada sootuks kogu amalekkide rahvas ja loomad, kuid Saul otsustas säästa Amaleki kuningat Agagi ja paremaid loomi. Viimaseid soovis Saul oma sõnul ohverdada võidu märgiks Jumalale, kuid rikkus sellega jällegi Issanda käsku.

Nõnda siis joonistub meie silme ette pilt Iisraeli kuningast Saulist, kes on üsna käsumeelne ja kõva südamega ning pälvib selle tõttu oma lähikondsete hulgas tasapisi usaldamatuse. Jääb mulje, et Saul proovib seda puudust justkui Jumalale meeldides ületada – ta toob Jumalale ohvreid. Kuid ka seda teeb ta kahjuks valel ajal ja vales kohas ning tema ebakindlus kasvab veelgi. Selle ebakindluse tagajärjena on nähtud ka Sauli usaldamatust ja vaenu Taaveti vastu, kui too oli alles lihtsa kandlemängijana Sauli teenistuses.

Ja nüüd ütleb prohvet Saamuel meie kirjakohta algul: „Vaata, sõnakuulmine on parem kui tapaohver, tähelepanu parem kui jäärade rasv.“ Mida siis Issand Saamuelse suu läbi Saulile ette heidab? Seda, et Saul arvas heaks talitada mitte Jumala käsu kohaselt, millest ta oli teadlik, vaid oma tarkusest. Pärast aga püüdis sõnakuulmatust heastada Jumalale ohverdamisega.

Tekib küsimus, kas Jumal mõistab sellist teguviisi armastuse puudumisena Jumala vastu? Näib nii. Tõepoolest, kui kujutleme Sauli käitumisviisi kahe inimese vahelises suhtes, siis võib jääda samasugne mulje. Kui kaks lähedast inimest lepivad omavahel milleski kokku ja üks nõustub teise palve või isegi korraldusega, kuid talitab ikkagi omamoodi ja püüab pärast mingi ohvriga (nt kingituste või heade sõnadega) olukorda lahendada, siis tekib konflikt.

Armastus oleks eeldanud nõustumist teise inimese tingimustega, sest, nagu ütleb Paulus 1Kr 13:7, armastus „lepib kõigega, ta usub kõike, ta loodab kõike, ta talub kõike.“

Võib-olla näib mõnele, et Jumal nõuab siin vastuvaidlematut kuuletumist, kuid sellega ei saa nõustuda. Jumal ootab inimeselt mitte niivõrd seda, et Tema käske täidetakse range täpsusega, kuivõrd seda, et neisse käskudesse suhtutakse lugupidavalt ja armastusega.

Toome siikohal näiteks kuningas Sauli järglase kuningas Taaveti. Ka tema rikkus korduvalt Jumala seadusi, mis olid Iisraeli rahvale antud Moosese käsuõpetuse kaudu: sõi Issandale määratud ohvrileibu, rikkus abielu, tappis oma ligimesi jne. Kuid näeme seejuures, kuidas Taaveti süda on pidevalt Jumala poole kaldu. Tema eksimused on justkui oma isa palavalt armastava lapse eksimused, mis tulenevad lapse nõrkusest, mitte aga üleolekust või isegi põlgusest oma isa vastu.

Seega õpetab Sauli juhtum meile palju suhtes meie ja Jumala vahel, suhtest, mille poole peaksime meiegi oma elus püüdma.

Kindlasti tuleb aga seda kõike kuulates mõnele meelde ütlus, et armastuseks ei saa sundida. Kui armastust pole, siis on mõtetu seda nõuda. Kuidas suhtuda sellesse õigena tunduvasse ütlusse Jumala ja Sauli vahelises loos?

Kust tuleb armastus? Ikka inimesest väljastpoolt, sest kui seda tema sees pole, siis tuleb sellega justkui leppida. Kui aga väljastpoolt, kas siis järelikult Jumalalt endalt? Jah, näib nii! Ent kui Jumalalt endalt, siis kuidas saab Jumal solvuda armastuse puudumise üle, mida Ta ise pole inimesele andnud?

Sellele küsimusele on tõepoolest raske vastata Sauli ja Jumala vahelise suhte puhul. Peame lihtsalt leppima sellega, et Saul polnud – meile mitte teadaolevail põhjustel – Jumala soosik. Tema järglane Taavet aga oli seda.

Eeltoodud küsimusele on aga võimalik vastata õndsusloolisest perspektiivist vaadatuna. Mitte kuidagi ei saa öelda, et Jumal pole inimesele andnud oma armastust! Jumal on, vastupidi, andnud inimkonnale oma suurima armastuse. Ja see on Tema Poeg Jeesus Kristus.

Võib-olla tegi Jumal seda siis, kui nägi, et inimeste südameis pole piisavalt vastuvõtlikkust Tema antavale armastusele, ja muutis inimese ja enda vahelise armastussuhte usupõhiseks. Armastuse täidesaatjaks maapeal sai Kristuse rist.

4Ms 21:9 kõneldakse vaskmaost, mille Mooses tegi kõrberännakul Iisraeli rahva päästmiseks madude needusest: kes selle peale vaatas, jäi elama. Jh 3:14 öeldakse: „Ja nõnda nagu Mooses ülendas kõrbes vaskmao, nõnda peab ülendatama Inimese Poeg, et igäihel, kes usub, oleks temas igavene elu.“

Jeesus Kristuse ristile vaadates ning sellega Kristuse ristisurma ja ülestõusmisse uskudes on igal inimesel võimalus Jumalat armastama hakata. Mitte seepärast, et ta kuidagi sunniks end Jumalasse paremini suhtuma ja võib-olla Teda isegi armastama hakkama, vaid et Kristusele vaadates pehmeneb inimese süda ja ta hakkab mõistma Jumala armastust tema vastu. Armastust, mis oli olemas juba enne, kui inimene sellele üldse mõtlema hakkas.

Niisiis ei tähenda armastuskäsk mitte seda, et tuleb hakata Jumalat ja ligimest – maksku, mis maksab – armastama, vaid seda, et inimesel tuleb oma elus kasutada võimalust vaadata Jeesus Kristuse risti peale ja Kristusesse uskuda.

Saalomoni Tarkuseraamatus 6:18 on öeldud: „Ent armastus on tarkuse seaduste täitmine, seaduste tähelepanemine omakorda tagab surematuse.“ Kinkigu Jumal siis meile oma tarkust!

Aamen.